

114 . SOHBET**Kureyş Suresi****SÛRENİN MEÂLİ:**

Rahmân ve Rahim olan Allah'ın adıyla

1. „Kureyş'in (güven ve barış antlaşmalarından faydalanmalarını sağlamak) için,
2. Kış ve yaz yolculuklarında faydalandıkları antlaşmaların kıymetini bilmiş olmak için,
- 3-4. Öyleyse, kendilerini açken doyuran ve korku içinde iken güven veren, bu Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler.“

SÛRENİN ÖZELLİKLERİ:

Kureyş sûresi, Mekke'de nâzil olmuştur. Cahiliye döneminde Kureyş kabilesine verilen bazı özel nimetlerden bahsettiği için bu sûreye "Kureyş Sûresi" adı verilmiştir. Kureyşliler, Kâbe'yi koruyup gözettikleri için Allah da onları koruyup gözetiyordu. Bu koruyup kollamanın en önemli misali Kureyş'in ticaretini Kabe'ye duyulan saygıdan mütevellit sıkıntıya uğramaması idi. Kureyşliler, ticaret için kışın Yemen'e, yazın da Şam tarafına Busra'ya giderlerdi. Bu ticaret ve yolculuk esnasında Allah onlara kolaylık verir ve onları korurdu.

SÛRENİN TEFSİRİ:

* لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ * إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

(1-2)- *Kureyş'i ısındırıp alıştırdığı; onları kışın (Yemen'e) ve yazın (Şam'a) yaptıkları yolculuğa ısındırıp alıştırdığı için,*

Kureyş kabilesi, bütün Araplarca kutsal sayılan Kâbe'nin gözetim ve bakımını üstlendikleri için bütün kabileler onlara saygı gösterirdi. Hiç kimse onlara kötülük yapmazdı. Yaz-kış alıştırdıkları ticaret yolculuklarında, geçtikleri yerlerdeki insanlar onlar hakkında şöyle diyorlardı: «Bunlar Allah'ın evinin komşuları ve Haremin sâkinleridir. Bunlar Allah dostlarıdır. Çünkü Kâbe'nin idaresini elinde bulunduranlardır. Bunlara eziyet ve zulüm etmeyin.»

Yüce Allah, fil ordusunu helâk edip tuzaklarını boşa çıkarınca, Mekke halkının itibarı daha da arttı. Bütün krallar ve emirler onlara daha çok saygı gösterdiler. Bu sâyede Kureyşliler'in menfaatleri ve ticaretleri daha da çoğaldı.¹

Ayette geçen "Rihlet" kelimesi göç ve sefer demektir. Kureyşliler, ticaret için kışın Yemen'e, yazın da Şam tarafına Busra'ya giderlerdi. Yine, gerek ticaret ve gerek diğer maksatlarla yazın Taif'e, kışın da Mekke'ye göçerlerdi.

Bunun içindir ki, yüce Allah, Kureyşe verdiği nimetleri saydı ve Allah'a kulluk yapmalarını hatırlatarak:

¹ Saffetü'l-Tefâsîr – M. Ali Es-Sabûni, C.7, Sh.436

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

3- Öyleyse, bu Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler.

Allah'a ibâdet ve kulluk yapınlar. Allah'ın kendilerine verdiği nimetleri hatırlasınlar ve bu nimetler için şükretsınler.

Fil hadisesini gören ve herkesten daha fazla istifade eden Kureyşliler idi. Kureyş kabilesinin herkesten dah çok Allah'ın birliğine, tevhid dinine sarılması gerekirken; putperestikte ısrar ettiler, isyâna, düşmanlığa kalkıştılar. Bu ayetle Allah onları Hakk'a davet etmektedir.

Yâni Muhammedî çağrı üzerine isyan etmeyip, Hakk'ı tanısınlar, şirk ve isyandan vaz geçsinler. Fil ordusunun saldırısından korunmuş olan Kâbe'nin Rabbine ibâdet etsinler. Burada ehemmiyetine binanen vurgulanması gereken hakikat ibadetin Kabe'ye değil Kabe'nin Rabbi olan Allah'a olduğu gerçeğidir. İşte o Allah, Kureyşi birçok tehlikeden emin kıldı.²

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

4- Kendilerini açken doyuran ve korku içinde iken güven veren Rabbe (kulluk etsinler).

Allah, onları açlıktan kurtardı ve doyardı. Çünkü:

a. Mekke ve çevresi ekin bitmez bir yer idi. Hz. İbrahim'in duası şu üzerine onlar rızıklandılar

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ دُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْنِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارزُقُهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَشْكُرُونَ

"Ey Rabbimiz! Ey sahibimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için ben, neslimden bir kısmını senin Beyt-i Harem'inin (Kâbe'nin) yanında, ziraat yapılmayan bir vâdiye yerleştirdim. Artık sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meyledici kıl ve meyvelerden bunlara rızık ver! Umulur ki bu nimetlere şükrederler."³

b. Bu duânın meyvesi olarak yaz kış ticaret seferlerine alıştılar ve rızıklandılar.

c. Mekke'de Hz. Yusuf'un yılları gibi uzun süren şiddetli kıtlık olmuştu. Hatta o yıllarda leş ve kemikleri bile yemek zorunda kalmışlardı. Ancak Hz. Peygamber (s.a.v.)'in duâsının bereketiyle kurtulmuşlardı. Ancak yine de imâna gelmemişlerdi.

d. Allah, onları çok dehşetli bir korkudan emin kıldı. Bu korku, fil ordusunun korkusu ve ticaret yolculuklarında soyulma ve yağmalanma korkusudur. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de şöyle buyurulmaktadır:

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ
وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ

"Çevrelerinde insanlar kapılıp götürülürken, bizim (Mekke'yi) güven içinde kudsî bir yer yaptığımızı görmediler mi? Hâla bâtıla inanıp Allah'ın nimetine nankörlük mü ediyorlar?"⁴

² Hak Dini Kur'an Dili, M. Hamdi Yazır, C.9, Sh. 171

³ İbrâhim suresi 37. ayet

⁴ Ankebût Sûresi - 67.Âyet

Sûreden Alınacak Dersler:

1. Kâbe'yi koruyan ve ona hürmet edeni Allah korur.
2. Allah'ın verdiği nimetlere karşı nankörlük değil, şükretmek gerekir.
3. Allah'a kulluk ve ibâdet her kulun görevidir. Çünkü Allah insanı doyuran, rızkını veren ve onu çeşitli korkulardan emin kılandır.

Doğrudan doğruya Kur'ân'dan alıp ilhamı
Asrın idrâkine sunmalıyız İslam'ı...

(M. Akif ERSOY)

Not: Bu hafta;

1. Kureyş Suresi'nin tefsirini okuyalım.
2. Bu sureyi, manasını düşünerek vakit namazlarında okuyalım.